

Lupiner er vakre å se på, men dette er en fremmed art som fortrenger naturlig forekommende arter og derfor utgjør en trussel mot norsk natur (Foto: Arnstein Staverløkk)

Norge har lovet – kors på halsen, ti kniver i hjertet – å stanse spredningen av fremmede arter innen 2020. Det er bare to år til. Det betyr at vi har veldig dårlig tid.

Skrevet av: Siri Lie Olsen, planteøkolog med forkjærlighet for fjellvegetasjon, som forsker på hvordan menneskelig aktivitet påvirker biologisk mangfold og samspillet mellom artene.

En fremmed art er en art som ved menneskers hjelp har etablert seg et sted hvor den ikke forekommer naturlig. Her i Norge gjelder det for eksempel brunskogsneglen, bedre kjent som mordersneglen. Den kommer opprinnelig fra Sør-Europa, men knasker nå lystig i vei på planter i norske bed og kjøkkenhager og er til stor irritasjon for hageeiere. Mange fremmede arter lever en relativt anonym tilværelse i sine nye habitater, mens noen, som brunskogsneglen, gjør stor skade der de slår seg ned. Slike skadelige fremmede arter som fortrenger norske planter og dyr og forringer økosystemene våre, havner på [Norsk svarteliste](#).

Brunskogsnegl stammer fra Sør-Europa, men trives godt i norske villastrøk – til stor irritasjon for hageeiere. Den er svartelistet fordi den utgjør en svært høy økologisk risiko. (Foto: Siri Lie Olsen)

Norge har, sammen med en rekke andre land, signert FNs konvensjon om biologisk mangfold. Der står det blant annet at vi skal jobbe for å bekjempe fremmede arter. Og tidsfristen er kort: 2020 er det magiske årstallet. Men hvorfor haster det så mye? Problemet med fremmede arter er som mange andre problemer: jo lenger man venter, jo større blir det. En art som er vidt utbredt, er det nærmest umulig å bekjempe. Tidlig innsats, hvor tiltak settes inn mens artene fremdeles finnes i et begrenset område, er alfa og omega for å lykkes. Derfor har vi det så travelt.

Men før man kan sette i gang tiltak for å bekjempe fremmede arter, må man vite hvor de finnes. Disse artene melder ikke adresseendring ved ankomst, så det er ikke enkelt å ha oversikt over hvor de forekommer, særlig ikke når de har vært her en stund og rukket å spre seg til et større område. Vi i NINA tok derfor jobben, på oppdrag fra Miljødirektoratet, med å finne ut hvor fremmede arter i Norge finnes. Vi konsentrerte oss om fremmede plantearter, siden de utgjør flesteparten (nesten 75%) av de fremmede artene her til lands.

Den beste oversikten over fremmede arter i Norge finnes i [Artskart](#). Der kan hvem som helst registrere arter de har funnet – både fremmede arter og arter som forekommer naturlig –, og dermed blir antall registreringer mye høyere enn hvis noen få forskere og eksperter skulle reise rundt og kartlegge fremmede arter på

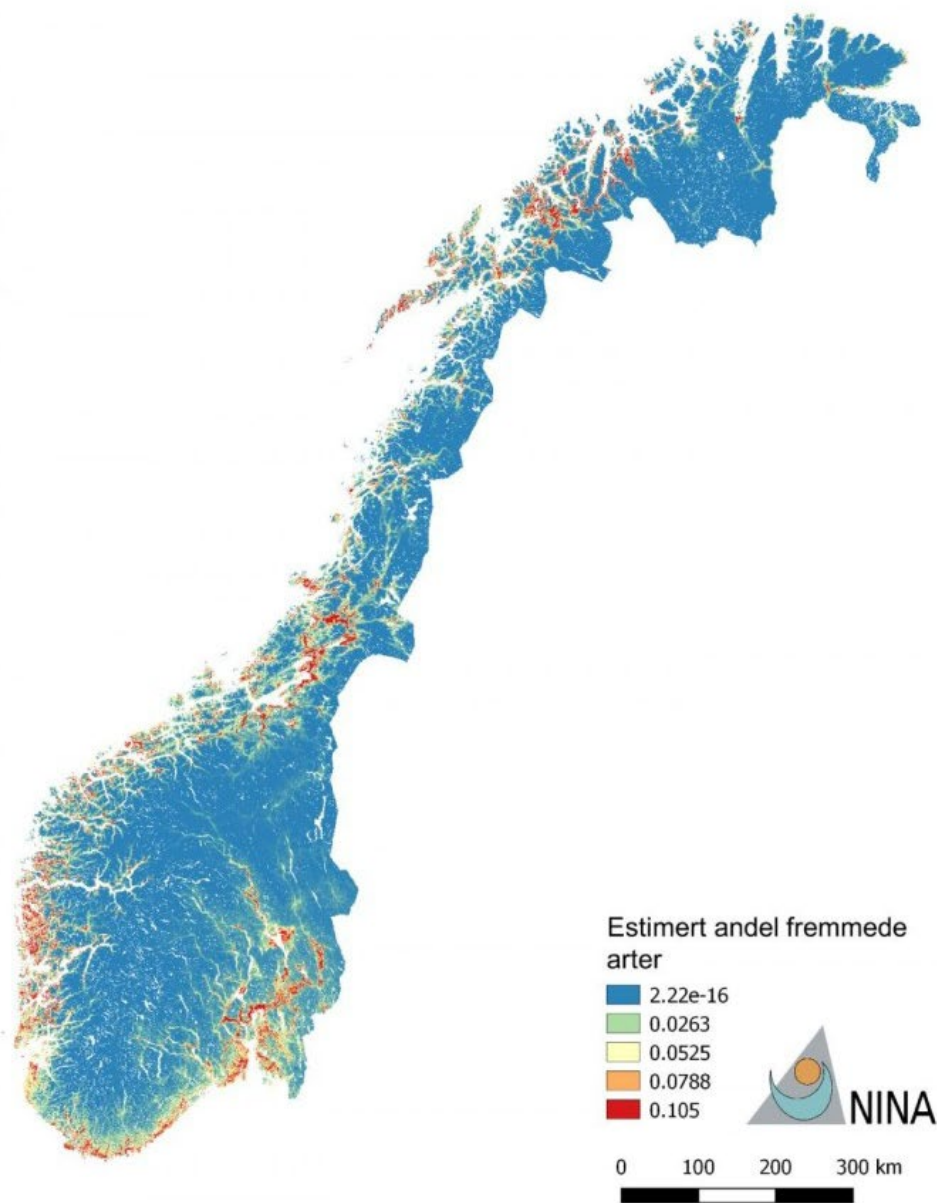

Kanadagullris, som sprer seg lett langs vei og jernbane, er en av de mange skadelige fremmede plantearter i Norge. (Foto: Siri Lie Olsen)

egenhånd. Denne databasen er med andre ord en gullgrube for alle som er interessert i arters utbredelse her i landet. Men da har man vel god oversikt over hvor de fremmede artene finnes? Nei, det er dessverre ikke så enkelt.

Problemet med slike data som samles av deg og meg, er at folk flest som regel registrerer arter i nærheten av der de bor. Det betyr at hvis det ifølge Artdatabankens database er flest fremmede arter rundt store byer som Oslo, er det vanskelig å si om det er fordi disse artene trives i urbane strøk eller fordi det er der folk flest bor og går tur. Denne forskjellen i registreringsinnsats måtte vi derfor ta hensyn til for å kunne si noe om hvor i landet fremmede planter er mest utbredt.

Ved å korrigere for registreringsinnsats fant vi at fremmede plantearter faktisk trives best i urbane strøk: særlig i Oslo-regionen, men også i og rundt større byer som Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø og langs Sørlands- og Vestlandskysten. En mer detaljert analyse viste, ikke overraskende, at utbredelsen til fremmede arter i første rekke var relatert til menneskelig aktivitet i form av veier, bebyggelse og høy befolkningstetthet. Det rimer godt med at det er vi mennesker som er den viktigste spredningskilden til disse artene.

Kart som viser hvor i landet fremmede plantearter er vanligst. Områder markert med rødt har størst konsentrasjon av fremmede arter. Antall fremmede arter er angitt som andel av alle registrerte plantearter for å korrigere for ujevn registreringsinnsats. Kartet er hentet fra NINA-rapport 1393.

Men gjør det noe, da? At det er mange fremmede plantearter i Oslo sentrum og langs E18? Der gjør de vel ingen skade? Dessverre er deler av områdene hvor det finnes flest fremmede arter også viktige områder for truede arter som vi ønsker å ta vare på. Det gjelder for eksempel Oslo-området, hvor kalkrik berggrunn danner viktige leveområder for sjeldne planter. Selv om de fremmede planteartene først og fremst vokser i veikanter og i andre habitater preget av menneskelig aktivitet, er det kort vei for dem å spre seg til områder med verdifull natur. I en del kommuner er det

faktisk nesten like mange fremmede som truede plantearter.

Derfor har Norge så dårlig tid. Hvis vi vil forhindre videre spredning av fremmede arter, må vi handle raskt, før problemet blir uhåndterlig. Vi har tross alt lovet; kors på halsen. Og jo lenger vi venter, desto større blir problemet.

Hele rapporten vår om hvor fremmede plantearter i Norge finnes, kan du laste ned og lese her: [Fremmede karplanter i Norge: modellering av introduksjonsområder og nåværende utbredelse](#)

OM FORSKNING.NO

forskning.no er en nettavise med norske og internasjonale forskningsnyheter.

forskning.no gis ut under [Redaktørplakaten](#).

Ansvarlig redaktør / daglig leder:

Nina Kristiansen, tlf 414 55 513

Redaksjonssjef Bjørnar Kjensli, tlf 942 43 567

Annonser: HS Media, Mona Kalvatn, 95 11 92 33

Stillingsmarked: Preben Forberg, 413 10 879

KONTAKT OSS

epost@forskning.no

tlf 22 80 98 90

[Redaksjonen](#) - ansatte

Besøksadresse:

Sandakerveien 24 C (Myrens verksted), Bygg D3

Postadresse:

Pb 5 Torshov, 0412 Oslo

FØLG OSS

[@forskningno](#)

[/forskning.no](#)

VÅRE SAMARBEIDSPARTNERE

Akershus universitetssykehus HF

Artsdatabanken

De nasjonale forskningsetiske komiteene

De regionale forskningsfondene

Diku – Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning

Fafo

Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond

Forsknings- og utviklingsavdelingen, Psykisk helse og

NILU - Norsk institutt for luftforskning

NLA Høgskolen

NMBU - Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

NORSØK – Norsk senter for økologisk landbruk

NTNU

Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse

Nasjonal kompetansetjeneste for kvinnehelse

Nasjonalforeningen for folkehelsen

Norsk institutt for vannforskning (NIVA)

Norut

Opplysningskontoret for Meieriprodukter

OsloMet – storbyuniversitetet

Polithøgskolen

RBUP Øst og Sør

Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning

SINTEF